

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Srbija.

Prerana smrt ministra in zaslužnega srbskega državnika Blaznavca in vprašanje, kdo pride za njim na krmilo bodočega Piemonta na balkanskem poluotoku, obrnila je zopet oči vseh politikov na iztok. Posebno pak naši magjarski gospodje v cesarstvu gledajo pozorno, a z zavistjo, škodoželjnostjo in hudobnostjo preko Donave in Save na srbsko državo. Da je Blaznavac, organizator srbske zdanje moči, početnik zdanjega državnega reda v Srbiji, da je ta naglo umrl — to bi jim prav bilo. Ali nij jim prav, da Srbija po Blaznavčevi smrti neče skupaj pasti, temuč da pride na čelo narodne vlade še energičnejši mož, namreč Ristič. O Rističu se govori, da kakor je bil Blaznavac v prvi vrsti Srb in kakor je vzkipeje narodnega duha zavračal in tolažil do ugodnejega vremena, — tako je Ristič v prvi vrsti Slovan in šteje med one može, ki so prijatelji odločnega dela. Nij čuda, da bi ga Magjari, ti poleg Turčinov največji sovražniki Jugoslovanov, srčno radi uničili ali vsaj njegov nastop na čelo vladanja preprečili.

Magjarske vladne novine, ki so tudi (najbrž izmišljeno) novico v svet vrgle, da pojde srbski knez Milan ponižat se turškemu carju v Carigrad, isti Milan, ki je lani bil na Rističev svet pri ruskem carju v Livadiji, — te magjarske novine svetujejo zdaj bolni Turčiji, naj „red učini“ v vzhodnih vazalnih državah, ker je čas ugoden. Turška naj posebno Srbijo poniža, potem je njen položaj v Evropi zopet na dobro premenjen. To

leško učini, pravijo magjarski prijatelji, ker je Rusija z lanskimi dogovori v Berlinu vezana in se ne more vtikati v vztočno pitanje. In med vrstami dajo prekolutavski naši sodržavljeni razumeti, da bi tudi Avstro-Ogerska pomagala pri zátretji mlade dvigajoče se srbske države, katera nikakor neče skrivati svojega poklica: zedinjenja vsega Srbstva in oslobodjenja vseh slovanskih bratov ob Balkanu in na jugu.

Res da niso na vzhodu še take razmere, da bi mogla Srbija precej postaviti se na čelo slovanskih narodov proti Turški. Da si je Blaznavac previdno in modro vse za to katastrofo pripravil, vendar bode moral tudi odločni Ristič delo Blaznavčevo še nadaljevati, predno pride ugoden čas. Vse kaže, da Rusija neče še, da bi Srbija, Črna gora in kristijanski narodi v Turški slobodne roke imeli. Ali to ne more dolgo trajati. In kljub temu so vezane roke tudi Magjarom. Turčija pa, katera živetni niti umreti ne more, ima drugod dovolj „reda delati“ in se ne bode bližala vulkanu. Iz vseh srbskih in jugoslovanskih glasil namreč nam taka samosvest govori, da se Srbi s svojimi naravnimi zavezniki nikakor nemajo in nečejo Turčije strašiti, ako od severa Rusija, od zapada nova zopet okrepljena Francoska Nemce in Magjare toliko zveže, da se ne bodo mogli v reševanje srbskega in obče vstočnega pitanja vtikati. Na ta način bode Rističu samo ustrezno, ako na magjarski svet Turčija res hoče poskušati „red delati“, t. j. osvobodeno Srbijo zopet podjarmljevati.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 22. aprila.

Cesar je poslal pisma obema predsednikoma ministerstev cisaljtanskega in ogerskega. Zahvaljuje se zvestim narodom ginjenega srca za vso ljubezen in zvestobo, katero so pokazali o priliki poroke nadvojvodinje Gizele in naroča ministroma, ta pisma javno razglašati. Po vsem cesarstvu se je dan poroke slovesno obhajal.

Rusini so poslali zahvalnico cesarju za sankcioniranje volilne reforme, katero je podpisal rusinski metropolit Sembranovič, grško-katoliški kapitel, potem rusinska družva. Rusini se vidijo bližje svojemu cilju po volilni reformi. Zato jo visoko cene. Odslej bode vsakemu avstrijskemu narodu mogoče, po volitvi svojih poslancev v državnem zboru zastopanim biti, svoje želje in potrebe tam izraziti itd. Da se ubogi Rusini le ne zmotijo v svoji gorečnosti za volilno reformo. Vendar jim je teško zameriti to njihovo postopanje, ako pomislimo na nepravilnost poljsko proti Rusinom. Poljaci sedaj zanjejo, kar so sejali.

Agitacija za *direktne volitve* je povsod prav živahna, da si „N. F. P.“ zopet trdi, da ne bodo razpisane — pred mesecem oktobrom. Mogoče, da je temu tako, pa ravno zanašati se nij na to trdenje. Kdo ve, ali ustavoverna vlada ne špekulira na to, da opozicija z ozirom na oddaljeni termin volitev ne stori priprav v tem, ko centralisti vse potrebno doženejo, in potem hipoma razpiše volitve. Zato tudi opozicija ne miruje. Iz Moravskega poročajo „Mor. Orlice“, da so federalisti imeli shod v Brnu ter se pogovarjali o pripravah za direktne volitve. V Gradci sta se dva volilna odbora za Štajersko konstituirala, centralni deželni pod

Listek.

Podpukovnik generalnoga štaba Haymerle o slavenskom pitanju.

(Dalje.)

Dočim Rusija sada žezlom svojim maše nad ledenimi, neplodnimi pokrajinami te preko granica svoga carstva najviše na razštrkane narode svoje rase (na Slavene u Austriji i u Turskoj) samo dvojbeno uplivati može, pripast će joj tada bogate poljane juga onih zemalja, kojih obale more oplakuje, te kojim je opredieljena budućnost trgovine u Aziju i iztočnu Afriku.

Ako tiem Italija, Francuzka i Englezka materialno štetuju u svojih odnošajih to će mnogo više kvarovati Austrija. Da, može se reći, da Rusija u zenitu svojih nastojanja znači udušujuću smrt i razpad po Avstriju, — a po novo utemeljeno carstvo njemačko najopasnije ograničenje (die gefährlichste einschränkung).

Slavensko pitanje kao takovo nije bezbitno naslaganje, nije napravljena niti samo-

voljno izazvana neprilika za naše mirno stoljeće, nego je ono historičkom nuždom, prirodni posledak i rezultat obćenite kulturne struje. Čini se da je prispio čas kada Slaveni osjećaju, da ima za nje i drugih borba, nego li za osobne lovor-vience, ter da se moraju plemenitijom borbom baviti nego je tisućgodišnje zgolno vježbanje u muževnoj hrabrosti, ako neče da se njihovo pleme kao nepotrebit element izluči, te da ga ne stane iz povjesti svieta. Nitko doista nemože takovu spoznanju uzkratiti svoju najtopliju simpatiju.

Nu forma pod kojom kani to nastojanje stupiti na pozorište mora živo zanimati sve misaone. Ta se forma zove sveta Rusija (das heilige Russland) za štitom (hinter dem schilde) iztočno panslavističkoga pitanja, koje pripravlja razširenje planov svetskomu gospodstvu ruskomu, a koje je nakičeno narodnim i crkvenim chauvinismom. To je ono gospodstvo, koga tendencija i biće nikada nije bilo prohibitno po napredak.*) Povjest

*) Razumije se, da samo zato ne, što nije to biće prusko-njemačko već što je slavensko. Libuša

rmskih imperatorov iz dalekih stoletij i galskoga (francuzskoga) imperatora iz našega stoljeća uči dovoljno. To je ona spasujuća plemenska i narodovska politika Rusije, proti kojoj se mora sva Evropa obskrbiti. Prije ili pošlje *mora* doći do odluke (entscheidung): da li smije slavensko pleme pomoću brutalne prevage svojih mäs u Evropi gospodovati, ili da li su sjedinjene sile Evrope kadre potisnuti to pleme slav. za granice i načiniti ga neškodljivim, sbog tako nepristojnih zahtevah ili da li napokon budu Slaveni putem mirnoga natjecanja koordinirano udo narodovske familije staroga diela svieta, kojino teži za kulturom i napredkom. Boj je još latentan, sile nisu još pripravljene niti su još elementi dovoljno zreli i jaki, da bi se mogli napustiti u čas one odluke, koja bi imala ovaj dio svieta sa slavenskim i neslavenskim narodi predati pod zapovjed Rusije. Još je u vlasti zapadnih vlad (regierungen), opredieliti da-li ima slavensko pitanje služiti za pedestal materijalnoj i političkoj kraljodvor. rukopisu: Zabadav je tražiti u Njemcev pravdu. Opaz. prevoditelja.

vodstvom Kaiserfelda in veliko-nemški (prusakov) pod vodstvom nemškega društva.

Vnanje države.

Ruski dopisnik iz Varšave v „Ostsee Ztg.“ poroča, da so skoraj vsi poljski veleposelniki v Voliniji, Podoliji in Ukrajini podpisali adresu znanega generala Čajkavskega, v kateri izrekajo željo, da popolnem mine razpor med bratovskima narodoma. Tudi med poljsko emigracijo v Švici delajo Niemczewski, Wenbierski in drugi v tem smislu. V nekdanji kraljevini Poljski pa je v tej zadevi splošno gibanje, in tako je upati, da se v kratkem popolnem zaceli ta odprta rana na slovanskem telesu.

Na **Nemškem** vse na to kaže, da je konec one velevlastne pijanosti, katera je omamila večino Nemcev vsled nepričakovane uspeha v zadnji francoskopruski vojski. Mnogim se je kri že ohladila, v očigled velikanskih svot, katere pruska vlada dan na dan zahteva, ker hoče na vsak način parirati kot prva vojna moč v Evropi z veličansko armado in brodomjem, a to veselje je jako drago. Pruska vlada je še nedavno izrekla, da ne more izhajati z 225 tolarji za enega vojaka na leto, imeti pa hoče vedno 400.000 vojakov na nogah! Koliko izdaja za brodomje in zidanja trdnjav, smo že zadnjič omenili. Vrh tega pa v novem cesarstvu tudi nij nikake svobode. Samovoljno se odstavljajo postavni občinski zastopi in gospodarstvo se izroča policijskim komisarjem. O ustavnih pravicah, katere imajo državljani drugod, nij duha ne sluha. V takih okolščinah nij čudo, ako si južne nemške vlade na vso moč prizadevajo, da ohranijo vsaj toliko samostalnosti kolikor jim je še ostaje. Še celo iz Badenske, katera je do sedaj vsled sorodovinstva velikega vojvoda s prusko kraljevo hišo vedno šla s Prusi, se čujejo glasovi, kateri kažejo na to, da so tudi Badenci pruskega gospodarstva do grla siti. Pa tudi na Pruskem se duhovi zopet vzbujajo iz spanja. Poslanci levice pruskega deželnega zbora se bodo popolnem ločili od puhlih narodno-liberalcev ter do prihodnjih volitev napravili neodvisno stranko, da se ustavijo absolutističnemu nasilju.

Angleški listi, njim na čelu „Times“, ki so po odhodu Šuvalova iz Londona nekaj časa potihnoli, so začeli znova javkati zaradi napredovanja Rusov v Aziji. Iz tega se vidi, kako slabi se čutijo Angleži sedaj, ki so bili še v začetku tega stoletja najmočnejša vlada na svetu. V vojskah, ki so sledile francoski revoluciji, so vzeli drugim narodom vse njihove inozemske kolonije,

ter spravili svetovno kupčijo v svoje roke. Od leta 1757 sem so si podvrgli celo bogato Indijo s 160 do 180 milijoni stanovalcev, katera je bila odslej glavni vir angleškega bogastva. Pa že velika ustaja Seapoyev leta 1857 je pokazala, kako slabo je utrjena angleška moč v teh krajih. Od tega časa do denes se je mnogo premenilo. Izobraženje in organizacija Hindov je neizmerno napredovala, in ruski upljev se je tačas razširil do Himalaja in še dalje. In tako bo neki dan prišel, ko bo pala britanska zastava v Indiji. Maščevali se bodo nad Angleži stoletni grehi njihove odtrniške uprave v Indiji, vsled katere je poginilo mnogokrat na tisoče Hindov lakote, in posle ne bodo več v stanu, zavirati osvobodenje Slovanov na vzhodu.

Dopisi.

Iz Gradca sredi aprila [Izv. dop.]

V kratkem se je inšpektor Karel Holzinger iz Maribora vrnil, kamor je bil na preiskanje tamošnje gimnazije, recte profesorjev iste gimnazije poslan. Inšpektor Holzinger se je nad tri cele tedne bavil v Mariboru, in preiskaval profesorja dr. Wretschka v pričo učiteljska zbora. To je bila druga stroga preiskava zoper imenovanega „dohtarja.“ Zatožen je bil dvanajstih prestopov. Glavni teh je bil: pohujšanje mladine in zasmehovanje danih in veljavnih šolskih zakonov. Preiskave so se baje vršile z največjo strogostjo in natančnostjo in zanimiv je bil dokaz, da je prof. Wretschko opravljal službo oficijoznega špiceljna in ovađuha. Tudi je bil zanimiv dokaz, da je prof. Wretschko z zloznanim nemškutarskim kandidatom blagega spomina, inšpektorjem Wretschkom v Gradcu, v zvezi bil, kar kaže na nekako zgovorjeno sodelovanje tega „par nobile fratrum.“ Rezultati te preiskave do zdaj so — še sem prav podučen — (menimo da ste, ker smo to čuli tudi že od druge strani. Ur.) da je prof. Wretschku vzeto vodstvo osmega razreda, kjer je bil ordinarius, da je iz četrtega razreda bil v drug razred dejan, ker je baš četverošolce demoraliziral, in da je Holzinger z dietami kakih 200 goldinarjev znašajočimi v Gradec se povrnil. Sicer pak se nij bati, da bi se „ustavovernemu“, ker

„nemškutarskemu“ Wretschku (ednemu ali drugemu) kaj posebno hudega storilo; kajti „ena vladna vrana drugi očij ne izkljuje.“ — Vsakako pa se ti in taki fakti na svitlobo izveležejo in se korupcija nekaterih kulturonoscev v vsem svojem svitu in blesku pokaže. —

Od sv. Lorenca v Slov. go-

ricah. 18. apr. [Izv. dop.] — (Politično nar. gosp. društvo in g. Herman.) (Kon.) Priprave in celo postovanje proti temu zborovanju je bilo sistematično osnovano in ima dosta zanimivega v sebi, nije tedaj brez vrednosti tudi to naznaniti, ako se nij vse s porazumljenjem z višjo oblastnijo delalo. Ako bi se besna, javni sigurnosti nevarna zver kde prikazala, se nebi mogla vekša pazljivost proti njej porabiti, kakor se je to proti poslancu g. Hermanu storilo. — Po celem mestu Ptuji je znano, da se je c. k. okrajno poglavarstvo z mestnim županom posvetovalo, na kak način bi se g. Hermanu možnost odtegnila, z volilci v dotiko priti. — Da zagrizeni sovražnik slovenskega naroda okrajnemu poglavarstvu nije narboljšega sveta dal, to se slobodno za gotovo vzame. Tudi mestni briči so si prizadevali, g. Hermana v Ptuju izvohati in izvedeti, kedaj pride, kde se zdržava in kedaj se odpelje. Tudi občinski predstojniki so dobili svoja povelja. Ali ne samo po osnovi, tudi zavrtno se je proti temu zborovanju postopalo. Že edemnajst dni je bilo v slov. časopisu naznanjeno, da bode tudi poslanec gosp. Mih. Herman prišel, vsi udje društva in volilci so bili povabljeni, da se tega zbora udeležijo, kder imajo priliko s svojim poslancem občevati, — in slednjič je to tudi v „Slov. Narodu“ razglašeno bilo, da se bode g. Herman 14. t. m. nekterim svojim volilcem predstavil. —

„Slov. Gosp.“ in „Slov. Narod“ sta lista, med tukajšnjim ljudstvom najbolj razširjena; nij dvomiti, da je ta vest tudi okrajnemu glavarstvu ob pravem času znana bila. Okrajno poglavarstvo bi bilo tedaj pošteno ravnalo, ako bi bilo predsedništvo društva poprej poprašalo, kaj je na dnevnem redu, ako mu to nij dovolj znano bilo. Kaj tacega bi ljudstvo naše slobodno od vsakega c. k.

tičkoj prevagi Rusije, ili dali se ima razrešiti za mirno nastojanje zapadnih i iztočnih naroda o velike i sjajne svrhe civilizacije; da li će se nalik na vulkan, fenomen, koji sve uništjuje pokazati ili kao blagoslovni Nil. — Doista se u duši ne raduješ kad pomisliš, da bi sve stečevine romanskih i germanskih narodov od više stotinet imale mjesto ustupiti nejasnim pa zato nezrelim i nesigurnim kulturnim težnjam Slavenov, kad pomisliš, da to sve zavisi od ratne sreće, da sve stoji položeno na jednu kartu, ter da bi se ruski interregnum mogao dočepati naših naprednih odnošajev! Iz atecendencij Rusije jedva se da prognostikovati, da bi se ona dragovoljno odrekla tako zamašnih planov, koje je preduzela i koji su kroz stotetja došli već do neke zrelosti, stoga bi ona na proti sjednjennoj Evropi samo zato odgodila, jer je osvjedočena po svojih analih, da najde sredstva, da sigurno razvrigne takove koalacije. Stoga jedva, da je nevjerovatno, dapače je jako vjerovatno, da će se „slavensko“ vprašanje (pitanje) mačem rešiti.

Morali se u istinu tako dogoditi, to neka bukne boj čim prije tim bolje, jer je svaki

prirastak sile, svaki korak napred za unutarne ojačanje protivničke Rusije za nas slabljenje. *) Za sad još stoji Rusija u najstriktnijoj defenzivi, najviše se usmjeljući u diplomatskom šahovanju činiti korake napred, pograbit će, kad joj se pomnože politička in militarska sredstva sile u bližnoj budućnosti inicijativu politički i strategički, jer će izmieniti sadanju svoju rolu. Posied Carigrada je simbol skrajnih ciljev Rusije. Tomu pako leži uslov u podpunom porazu Turske. Zato se pružaju Rusiji dva puta: po evropejskom zemljištu preko Dunava, Balkana i Jedrene (Adrianopola) — po azijskom zemljištu sa Kavkaza osvojenjem male Azije (Anatolije) čim bi se već samim jedan del ruskih želj izpunio dočepav se otvorena morá.

Rusku bi politiku značilo sasvim nepoznati, kad biš mislio, da će se ova za jedan samo od ta dva pravca odlučiti te tim nači-

*) Ovako je prije g. 1870. pisao tobožnji demokrat poljski dr. Smolka u poznatih svojih „listovih“ (Briefe.) U njih je pozivno svu Evropu na rat proti Rusiji, dok nesagradi željeznice i nepomnoži narodnih škola. Opazka prevoditelja.

nom neupotrebiti chance, koji bi joj še pružali na drugoj strani. Baš protivno: napadaj je koncentrično-politički, a danas sjutra i koncentrično-strategički u kolosalnih dimenzijah, što se ovdje pripravlja. Rusija nije za badava posegla za Bokarom [u centralnoj Aziji, za tom važnom točkom, odakle vode drumi (ceste) za karavane na sve strane svieta. Odovud se bude napredovalo proti englezkomu posjedu u Indiji te će mu se u sgodan čas tako intenzivno zagroziti, da će biti vojnička i pomoćna sredstva sile Veliko-Britanske odvaljena iz Evrope u Aziju. Nije zabadava nastojala Rusija kroz više desetak ljet uz velike žrtve, gubitke i zamjerna naštojanja, da predobije i učvrsti Kavkaz i južno njegovo podnožje, ter da si tako stvori sigurni temelj (basis) proti maloj Aziji, a tim ujedno i stalnu točku, s koje je predobila Perziju, koja je naviek pripravna na oslabljenje i oštećenje osmanskoga carstva, za neposredne odnošaje. Na isti način kroči Rusija obzirno, da pozornije v Evropi korak za korakom, jer zna, da se u Evropi pazljivije pazi na njezina nego li u daljekojoj Aziji, te bi tako pozitivne agresije kakov je predobljenje Kavkaza, naišle na od-

urada pričakovalo, in ako pri drugih prilikah c. kr. okr. poglavarstvo hitro najde društvo, zakaj se nij ob pravem času do njega obrnilo. C. k. okrajno poglavarstvo tega vendar nij hotelo storiti, nego je do zadnjega trenutka že zdavnaj njemu znani uzrok zakrivalo, iz katerega je zborovanje prepovedati namenilo, samo zatega delj, da mu taj edini in sicer ničevi uzrok, zborovanja razpustiti, ne bi ušel.

To je lisičje ravnanje. Da je okrajno poglavarstvo zavratno postopalo, tega nas še neki drugi prigodek prepriča: Občinski predstojnik pri sv. Lorenci g. Herga, sicer prost možak, je že več dni pred zborovanjem znal povedati, da se pri zborovanju nekaj nepričakovanega zgodilo bo in da društvo ne bo brez ovir zborovalo. Ker ta mož z okrajnim poglavarstvom v ožji dotiki stoji, nij dvomiti, da je on iz neposrednjega vira izvedel, da okrajno poglavarstvo nekaj zakriva, kar bo zborovanje zaprečilo, kar pa vendar predsedniku društva nij naznanilo, da mu ne bi mogoče bilo, društvo iz preteče nevarnosti oteti. Ali se tako postopanje proti društvu ne sme zavratno imenovati? C. k. okrajno poglavarstvo pa je s tem vladi več škodilo kakor je slutilo. Zbrano ljudstvo se je sicer sili dobrovoljno udalo in mirno razšlo, vendar so se mnogi glasi slišali: „Sedaj smo prepričani, da se nam Slovincem krivica godi, in da smo pod hudo šibo.“ Tako izgubi vlada med ljudstvom zaupanje korak za korakom. C. kr. okrajno poglavarstvo pa je s tem pokazalo, da je na enostranskem stališču in da je društvu na vsak način škodovati htelo. Nij tedaj odveč, ako ga na Bluntschli-jev izrek pozornega načinimo: „die richterlichen und administrativen Behörden sollen, indem sie ihres Amtes walten, den Partheistandpunkt aufgeben; w e h e d e m S t a a t e, welchen eine Parthei für ihre Zwecke ausbeutet.“ Na tem enostranskem stališču stoji naša država, katero ustavoverna stranka samo za se uporablja in ako uradi objektivno stališče zapuste, pomagajo državo v pogibelj spravljati. O tem pogumnem činu gosp. polit. komisarja se je že v nemških listih več pisarilo, ali mi potrdimo v tem, da je vse gola laž kar se

lučan odpor. S druge strane osječa ona, da bi joj veoma jako naškodio uplivu kod slovenskih narodov onakov treći poraz, kako bijaše ljet 1828 i 1829, i 1854 i 1855. Za to će budući nasrtaj Rusije proti Turskoj drugač uvesti i provesti, nego dosada. Svatko zna, kako je Rusija od 160.000 momkov, koji su ljeta 1828—29 dignuti proti Turkom samo sa 20.000 doprla pred Jedrenu ili Drinopol, te kako bi se njezine Pyrhove pobjede bile svršile, da se nisu druge vlasti iz prijaznosti, za koju se već tisuću krat pokajale, umješale, in da nisu Turkov formalno prisilile na mir.

Isto je tako poznato, da je Rusija morala za krimskoga rata Vlašku opustiti i povleći se za riekü Prut samo za to, što je Austrija postavila svoju vojsku u Erdelj (Sedmogradsku) i u Galiciju. Ako se je već Turska onda negledeć na njezine alijance nenađano jakom pokazala, to je od onda u defenzivnom ojačanju sasvim odlučno napredovala, dočim je flankirajući položaj Austrije gledeć na ruski nasrtaj proti Turskoj još groznijim postao tim, što je Njemačka danas spremna odlučno ustati proti svakomu povećanju

piše, taka laž, da se od ust kadi. (Gosp. Herman v „Tagesposti“ od zadnje nedelje to sam omeče. Uredn.) Na vsem je edino resnično le, da je g. Rupnik zborovanje in društvo razpustil, ker je g. Herman govoril, ali zadržaj govora nij bil temu uzrok. Od zadržaja govora se smo tudi malo slišali, ker je komaj govoriti počel, ko mu je c. kr. policijstvo že prst na usta položilo. Živela krasna avstrijska svoboda! Ali ka-li??!

Iz Dutovelj na Krasu 12. aprila. [Izv. dop.] Kljubo temu, da je naša vas proti mestom, kjer se navadno razne stranke snujejo prav mala, imamo vendar tudi pri nas dve stranki: eno napredujočo, rekel bi svobodnjaško, za pospeševanje narodnega napredka se borečo, zidajočo stranko, eno pa konservativno in vse uže sezidano posebno pa novo — razdirajočo. Razdirajočo pravim, kajti, kar je bilo za omiko našega ljudstva osnovano in zidano, je ta svojat toliko časa spodjedala, dokler nij zopet propala. Dokazov zato, kar trdim, je več: naša čitalnica je bila uže osnovana, a ta prokleta nazadnjaška stranka je tako dolgo izpodmikala temelj tej osnovi, da se je sesula. V bližnji vesici Kreplje, katera spada tudi pod našo sosesko, je imela ta stranka svojo čitalnico, a žalibože tudi to so si razdrli. Ta stranka se lahko prisposablja otroku, kateri si s kamenčki hišico sezida, potem pa zopet sesuje, in če vidi pri svojem bližnjem igranjem se malem sosedu tudi tako hišico sezidano, mu bode toliko časa nadlegoval, ga dražil, kamenčke v njegovo hišico metal, da se mu podere, potem se bode pa na vsa usta smijal. — Prvi, imajoči geslo: vse za narod, svobodo i napredek, se s programom „Sl. Naroda“ in „Soče“ strinjajo; drugi pa se za narodnost malo brigajo in trdijo, da le še „Glas“, „Danica“ sta edino malo zveličavna časopisa, da človek, kateri ne čita samo teh dveh in se ne strinja z njima, nij olikan, on je bezverski. Mi želimo pač, da če so že dve stranki, da se doseže pod praporom narodnosti, enorodnosti in ljubezni do naroda potrebna edinost, ker se ne manjka protivnikov naše narodnosti, ki so v naši domovini močnejši, nego vsi drugi protivniki.

ruske sile i Evropi. Za to je očit znak, kad je ljeta 1866 Hochenrollerovac zauzeo kneževski prestol u rumunskoj kneževini, da Njemačka nekani više te rumunjske države kao najsgodnije rovariste proti Austriji Turskoj prepustiti u buduće velleitetom Rusije. Proti napredujućemu vojničkom ojačanju Turske uzpostavlja Rusija za razorenje te države Slavene balkanskoga poluostrva pod zastavom panslavističkih i crkveno-ortodoxnih idej te ih pripravlja za rat proti polumjesecu, da si tim osigura jednoga od svojih saveznikov, koji će njezine odluke u svoje vrieme silno podupirati. Naprotiv toga naučila je Rusiju g. 1854—55., da može Tursku samo onda sigurno i sa uspjehom napasti, ako Austriju unapred učini absolutno neškodljivom t. j. ne da ju jednostavno potukla, nego ako ju podpunoma razruši, jer uspjehi ruski kod donjega i onostranoga Donava smrtni žadaju udarac toj državi, koja mora na viek svu svoju silu upotrebiti, da obrani strategički defilé između Karpatov i Crnoga mora od polaza ruske vojske. Razor Austrije prvom je daklje etappom Rusije na putu k svjetskomu gospodstvu. Pokus politički razdrobiti

Iz Belgrada, 21. marca [Izv. dop.] Denes, na „Cveti“ je pri nas narodni praznik, cela Srbija ga slavi, jer to je tisti dan, ko je knez Miloš potem, ko se je končala božja služba v takovski cerkvi, izišel pred zbrani narod s trobojno zastavo v rokah in govoreči mu sledeče historične besede: „Evo mene, a evo vam rata sa Turčina.“ To je bilo pred 60 leti, ko je Srbija še nosila teški turški jarem, kakor Bosnija in Heregovina, ko je Turčin moril in ropal po Srbiji, kolikor mu je bila volja. Tisoč in tisoč hrabrih Srbov je izginolo, dokler so izvojevali slobodo in neodvisnost Srbije. Denes praznujemo ta znameniti dan ustanka in oslobojenja srbskega naroda. Pa kako je 5. april (17), to je tisti dan, ko je knez Mihajl dobil gradove od Turkov, letos na veliki petek, pa i ta dan slavi hvaležni narod, to je bil preložen na „cveti“, tako da smo slavili ta dan dva praznika.

Da pa ta slava nij bila tako vesela, kakor druga leta, si lahko mislite, kajti vsak še živo čuti izgubo Blaznavca; i na licu kneza se je videla otožnost. On je izgubil v Blaznavcu dobrega otca in iskrenega prijatelja. Do denes še nemamo novega ministra. Stare partaje so zopet malo povzdignile glave, in delajo na vso moč, da bi knez iz njene sredine ministerstvo izbral. Ako sestavi ministerstvo Jovan Ristič, sedanji minister inostranih opravil, in ako bode on predsednik ministerstva, to će biti porok, da bo vlada narodna, neodvisna od vsakega upliva tujih držav, katere so južnim Slovanom sovražne, kajti i Jovan Ristič je, kakor je bil Blaznavac, iskren prijatelj svojega naroda in sploh južnega Slovanstva. Odmah, ko dobimo novo ministerstvo, Vam bom javil.

Domače stvari.

— (Narodna ravnopravnost v Ljubljani.) Na naš članek od zadnje sobote odgovarja ljubljanski „Tagblatt“, da nij potreba, da bi ljubljanski magistrat tudi v našem domačem jeziku objavljaj razglas zaradi porotniškega zapisnika. Uzrok mu je

onu jaku državu, koja poput ovijača Anteusa dodirom svoje matere zemlje nakon tolikih na novo silno je okrepljuje, pokušaj, da se slavenska njezina plemena privedu gravitacionalnoj točki izvan sadanjega carstva, mogao bi na svaki način biti moskovitskoj svrhi na korist, no glavna to stvar nije. Rusiji je do toga stalo, da odlučan čas, dovoljno zabavi Njemačku te da Austrija bude osamljena, jed je alijansa Njemačke s Austrijom nerazriešiva sbog zajednice političkih i kulturnih interesov. U tu svrhu nada se Rusija alijanci s Francuzkom, kojoj bi se može biti pridružila ozljedena Danska. Da bi se Italija takovoj koaliciji pridružila te Avstrija s juga napala, jedva se daje pomisliti. Akoprem bi nam Talija rado odvezla Trident i Trst s apertinencijami, to zasad nemože na ino, nego se bezuvjetno pridružiti praznoj politici njemačkoga carstva, koja je politika prijateljska Avstriji, ter od koje Italija ne samo sada nego i u buduće može najti neobhodne obrane proti prirodnomu sada protivniku svojemu — Francuzkoj. (Sliedi.)

ta, ker po njegovem mnenju mora oni, ki je porotnik, poleg slovenskega tudi nemško znati, sicer tako nij sposoben porotnikom biti, ker je v Ljubljani slovansko in nemško časopisje. To si dajmo dobro zapomniti. Kajti kasneje bomo morali razglase samo v slovenskem jeziku razglasi in reči, kdor slovenskega v naši slovenski zemlji ne ume, ta itak nij sposoben za javen posel. In če bomo tako ravnali, imeli bomo desetkrat več naravnega opravičenja, nego ti tujci, ki nas v domači hiši tako zasramujejo.

— (Slovensko gledališče.) Vnovič č. gg. bralce in čestilce slovenske Talije opozorujemo, da je jutri v četrtek slovenska predstava. Igrala se bo „Požigalčeva hči“, igra v 5 dejanjih. Ker je predstava na korist za slovensko gledališče najbolj zaslužnega regisserja g. Nollija, naj noben rodoljub iz te predstave ne izostane.

— (Sokolski večer) bode v steklenem salonu ljubljanske čitalnice 26. t. m. Reditelja gg. Juvančič in Srečko Noli sta sestavila jako zanimiv program.

— (Novi celjski opat.) Kdo bode celjski opat? To v dotičnih krogih že dalj časa smatrano vprašanje rešila je uradna „W. Z.“ Za opata je od cesarja imenovan č. g. Anton Wretschko, vojni duhovnik prvega reda v Gradci.

— (Iz Velenja) na Slov. Štajerskem se nam piše 16. aprila: Na velikonočni ponedeljek je bil sklican občni zbor slov. polit. kat. društva v Velenji. Zbralo se je še precej dosta kmetov. Ko pa bi se bilo moralo začeti zborovanje, naznanja odbor, da ne bode zbor, ker nij govornikov. Pravi uzrok temu ravnanju odborovemu pa je bil strah pred peščico nemškutarških c. k. uradnikov iz Šoštanja, ki so z drugimi nemškutarji se pripeljali v Velenje. Kmetje so se prav nevoljni razšli. Odborniki pa so se potem vseli v društvo nemškutarjev in se z njimi vred — dobro imeli!

— (Iz Šoštanja) na slov. Štajerskem se nam piše 18. aprila: Pretečeno sredo 17. t. m. smo tukaj slovesno obhajali dan poroke vojvodinje Gizele. Že v prvem mraku se je začelo z možnarji streljati. Ob deveti uri je bila peta maša v tržni cerkvi svetega Mohora. Zvečer pa je društvo strelcev napravilo veselico, pri kateri so se napivali lojalni toasti. Tudi na uboge se nij pozabilo in se jim je ves društveni dohodek tega večera podaril. —lj.

Razne vesti.

* (Kolera na Dunaji.) Po medicinskih časnikih se je na Dunaji začela prava kolera prikazovati. V poslednjem tednu je 7 oseb na tej bolezni zbolelo ter so vse umrle. Epidemična kolera to še nij in je tudi upati, da ne postane; sicer bi iz početka huje razsajala. Posamezni slučajji te bolezni pa se vsako leto prikazujejo. Za Dunaj bi bila letos ogromna škoda, ko bi se kolera širila in po tem takim mnogo obiskovalcev razstave odplašila.

* (Avstrijsko-bavarske ženitve.) Zakonov, ki so bili med habsburško in vitielsbahsko rodovino skleneni, je trideset. Ženitve so bile v letih: 1273, 1279, 1328, 1330, 1358, 1390, 1407, 1412, 1452, 1487, 1546, 1571, 1600, 1635, 1665, 1676, 1678, 1685, 1690, 1722, 1741, 1795, 1816, 1824, 1842, 1844, 1844, 1854, 1868, 1873. Izmed teh 30 ženitev pridejo torej dve na trinajsto stoletje, štiri na štirinajsto, štiri na petnajsto,

dve na šestnajsto, sedem na sedemnajsto, tri na osemnajsto in osem na devetnajsto. Le dvakrat je torej v 600 letih pol stoletja preteklo, da se Habsburg in Wittelsbach nijso ženile. V našem sedanjem stoletju vrstijo se te zveze skoraj po desetletjih.

* (Adam in Eva.) Lončarji v poznanskem mestici Mošin so si domislili novo bandero. Ko je bila dogotovljena, naprosili so svojega prošta, da bi bandero blagoslovil. Prineso jo v cerkev; pri razvijanju pa se kaže, da sta na banderi naslikana Adam in Eva. Prošt je tedaj neče blagosloviti, ker ta dva nijsta svetnika. Lončarji pa se izgovarjajo, da so zategatelj izvolili Adama in Evo, ker je bog prva človeka vstvaril iz ilovice!

* (Ognjeno metanje in potres.) V Taguatagui so 12. januarja po silnih zemeljskih potresih, trajajočih 14 do 20 minut, videli naenkrat vrh gore San-Vincente s tako nenavadno močjo razpočiti, da so skaleni kosi nad 1000 metrov daleč leteli. Kmalu potem so videli iz raztrganih mest gore mogočen steber se valiti, ki je bljeval dim, pepel, kamne, lavo in druge ognjene mase, in prebivalce v Taguatagui silil, naglo kolikor mogoče, mesta iskati, katerih bi ta prikazen ne dosegla. Nebo je bilo vedno z gosto, dimno meglo pokrito, ki je razširjala neiztrpljiv žvepljeni duh. Neizmeren strah se je lotil vseh. Pepel, ki je vedno letel okrog, pokrival je čevlji visoko zemljo. Iz gore žvižgajoče kamenje je razdrlo veliko hiš. Strašno kričanje žen in otrok v smrtnem strahu in divjem beganju vse križem leteč, razgetanje konjev in rjojenje goved nij moglo hujše biti za dneva, ko je Herkulanum in Pompeji se v pepel zagrezlo.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe 24. aprila: Planinškovo, 1161 gld. 60 kr., v Zatičini. — Čečevo, 1126 gld. 25 kr., v Celji. — Majunovo, 1100 gld., v Smerečni. — 25. aprila: Maratovo, 2014 gld., Kamererjevo, 6500 gld., v Mariboru. — Voduškovo, 3006 gld. 50 kr., v Montebelli pri Mariboru. — 26. aprila: Pod-

lipčevo, 130 gold. 20 kr., v Ljubljani. — Šmucovo 2055 gl., v Vipavi. — Bertonejevo, 332 gl., v Loki. — Jelovšekovo, 1232 gl., v Ribnici. — Znidarjevo, 2330 gl., v Konjicah.

Tujci.

21. aprila.

Pri **Elefantu**: Remih iz Trsta. — Lapajne iz Prečina. — Hoffmann iz Gradca. — Novak iz Kočevja. — Artonia, Pozor iz Trsta. — Budnar iz Prema. — Roš, Logar iz Hrastnika. — Ružička, Engelmann, Buhler z 2 hčerama iz Brunsvika. — Romah iz Trebiža. — Orunz iz Dunaja. — Sieber z gospo iz Prage. — Birnbaum iz Dunaja.

Pri **Maliči**: Wobek iz Belgiškega. — Ward iz Ljubna. — Just, Kraft, Svarz, Petrucci iz Dunaja. — Arens iz Hamburga. — Dr. Steinwenter iz Gradca.

Pri **Zamorci**: Monskon — Wieden. — Dobravč iz Poljčan. — Lapuh, Zameiz iz Gradca. — Popovič, Zenkovič iz Zagreba.

Dunajska bors 22. aprila.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld. 40	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"
1860 drž. posojilo	102	50
Akcije narodne banke	944	"
Kreditne akcije	330	50
London	109	"
Napol.	8	70 $\frac{1}{2}$
C. k. cekini	—	"
Srebro	107	80

Turnske ure (46—21)

najbolje konstruirane in jako dober kup, s 3letno garancijo in plačili v obrokih se vedno dobivajo pri izdelovalcu

Janez M. Pogatschnigg

Podnart-Kropa na Gorenjskem.

Menjavnica

„Wiener Commissions-Bank“,

Schottenring Nr. 18,

razpošilja

dobitne liste (Bezugs-Scheine)

na sledeče razpisane gručne srečke, in se morejo te sestave iz tega razloga najkoristnišim prištevati, ker je vsakemu posestniku takšnega dobitnega lista mogoče, vse glavne in postranske dobitke sam zadeti in razen tega obresti 30 frankov v zlatu in 10. gld. v papirju uživati.

Gruča A. (16 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 10 gld. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče 4 srečke: 1 5perc. državno srečko po 100 gld. od 1. 1860. Glavni dobitnik 300.000 gld., z odkupno premijo potegnene serije 400 gld. a. v.

1 3perc. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitnik 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.

1 vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev. Glavni dobitnik 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.

1 Insbruško (tirolsko) srečko. Glavni dobitnik 30.000 gld.

Gruča B. (13 ždrebanj na leto.)

Mesečni obroki à 6 gld. Po vložbi zadnjega obroka dobi vsak deležnik sledeče srečke: 1 3perc. c. turšk. državno srečko 400 frank. Glavni dobitnik 600.000, 300.000 frankov gotovega zlata.

1 vojvod. Brunsviško srečko 20 tolarjev. Glavni dobitnik 80.000 tolarjev brez vsakega pridržka.

Sachsen-Meiningska srečka. Glavni dobitnik 45.000 gl., 15.000 južnonemške veljave. Potem dobitne liste na peti del, 5perc. drž. srečke 1. 1860. Mesečni obroki à 6 gl.

Potem dobitne liste na cele državne srečke 1. 1864. Mesečni obroki à 10 gld.

Potem dobitne liste na pol državne srečke 1. 1864. Mesečni obroki à 4 gld.

Potem dobitne liste na pol ogerske srečke. Mesečni obroki à 3 gld.

Potem dobitne liste na Brunsviške srečke 20 tolarjev. Mesečni obroki à 2 gld.

Potem dobitne liste na Insbruške srečke. Mesečni obroki à 2 gld.

Razen tega prevzame borzna pisarnica in menjavnica „Wiener Commissions-Bank“ vse kakor koli imenovane bankine, menjicne in borzne opravila.

Potrjene menjice in priporočila se na vse velike mesta v Evropi in v Ameriki po najnižji ceni razpisavajo. — Naročila na tukajšnjem mestu in iz pokrajine se naglo, gotovo in natančno izvršujejo, in po borzni pisarnici nakupljene menjice in vrednosti se oziroma na vsakokratni položaj denarskega tržišča po najbolj dobrokupnih pogojih dajejo.

Opraviški prostori so vsak dan od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer brez prestantka odprti.

Vnanja naročila se natančno in tudi na povzetje izvršujejo. Zapisniki vzdigatev se po vsakem ždrebanji franko zastonj razpošiljajo. (80—16)